

SAAVU KIRKKOPOSTI 3/2023

SISÄLLYS

Julkaisutiedot	1
Pääkirjoitus	2
Saarna – usko ja epäusko – kappalainen Päivi Airas, Salpausselän srk	3
Kuuntelijaa varten – radiohartaudet Tuula Paasivirta	4
Mitä on anteeksiantaminen – Kari Kuula Sanalehti	7
Miksi julkkiksen kuolema koskettaa? – Jutun valikoiden koostanut Tuula Paasivirta, alkuperäinen kirjoittaja Heidi Sullström	9
Virren tarina Tauno Väinölä	10
Virren sanat – Tiellä ken vaeltaa virsi 15	11
Jumalan johdatus on kantanut – todistajien ketju, Sana -lehti	12
Saan anteeksi – annan anteeksi – Tuula Paasivirta	13
Joulusaarna Tuula Paasivirta	13
Tulkoon joulu iloksi – runo, Elma Koskinen	15
Loppusanat	16

JULKAISUTIEDOT

Piste- ja äänilehti päätoimittaja Tuula Paasivirta

Podcast äänilehti päätoimittaja Tuomo Burman

Piste ja äänilehden saa nyt myös tilattuna omaan sähköpostiin.

Yhteystiedot: ext-tuula.paasivirta@evl.fi (huomaa etuliite ext)tuomo.burman@burha.net

Yhteisosoite: saavukirkkoposti.kirkkohallitus@evl.fi

Lukija: Hannele Töllikkö

Julkaisija: Suomen ev.lut. kirkon Kirkkohallitus, KJY

Tämä on lehden 73. vuosikerta

Toimisto ja tilaukset: Arja Kunnala, p. 050 3525 723, sähköposti arja.kunnala@evl.fi,

PL 210, 00131 HELSINKI

Lehti on tilaajilleen maksuton

PÄÄKIRJOITUS

Tuula Paasivirta

Kävin haastattelemassa Kirkkohallituksessa tuottaja-toimittaja Kristiina Hyppölää radiohartauksien tekemisestä ja lähettämisestä Ylen ykkösen radiokanavalla ja Yle Areenassa. Sain olla itse tekemässä tänä syksynä kuuden iltahartauden sarjaa. Lähetykset tulivat ulos 31.8-2.11. 2023. Tämän lehden tullessa ulos äänilehtenä tai pistelehtenä, on niistä osa vielä kuunneltavissa Yle Areenassa.

Myös anteeksi antaminen ja saaminen on yksi tämän lehden teemoista. Poimin Sana -lehdestä kurssikaverini teologian tohtori Kari Kuulan artikkelin aiheesta. Lehtori Anna-Liisa Valtavaara on kirjoittanut anteeksi antamisesta, anteeksi saamisesta ja kiltteydestä sekä syyllisyydestä useita kirjoja. Häpeästä, ripistä ja anteeksi antamisesta ovat kirjoittaneet myös Paavo Kettunen ja Ben Malinen. Osa näistä mainituista kirjoista löytyy Saavutettavuuskirjasto Celiasta ja voit halutessasi niitä lainata ja saada luettavaksi.

Valmistelen tämän lehden loppujuttuja juuri Pyhäinpäivän alla. Moni meistä vierailee rakkaiden ihmisten haudoilla. Pyhäinpäivänä kynttilät syttyvät haudoilla ja kirkoissa. Kuolema on näkynyt julkisuudessa monin tavoin viime viikkoina. Kuolihan presidentti Martti Ahtisaari 86 -vuotiaana 16.10.2023. Ja Aira Samulin 96 -vuotiaana 23.10.2023.

Etenkin nuoremmat sukupolvet tunsivat 4.7.2023 33 -vuotiaana äkillisesti kuolleen kirjailija Miki Liukkosen. Hänen kuolemansa herätti paljon surua ja huomioita. Hänen kirjojaan jonotetaan muun muassa pääkaupunkiseudun Helmet kirjastossa. 6.11.2023 Mikin isä oli mukana Ylen Mot - ohjelmassa, jossa käsiteltiin nuorten mielenterveyden hoitoa. Mieli ry järjesti muistokeräyksen mielenterveystyön tukemiseen ja tuotto on yli 74 000 euroa.

Presidentti Martti Ahtisaaren kuolinilmoituksen saatesanoina on kuuluisan ihmisoikeustaistelijan, Kapkaupungin arkkipiispa Desmond Tutu:n (1931-2021) teksti: – Ainoa tapa olla ehjä, terve ja onnellinen ihminen on oppia antamaan anteeksi. Tämä ajatus sitoo tämän lehden teemoja yhteen monin tavoin. Desmond Tutu on vierailut Suomessa vuosikymmeniä sitten. Minulla oli ilo olla kuuntelemassa häntä Kirkkopäivillä Helsingissä. Tutu palkittiin vuonna 1984 Nobelin rauhanpalkinnolla väkivallattomasta taistelustaan Etelä-Afrikan rotusortoa vastaan. Rotusorron päättymisen jälkeen hän johti totuuskomissiota, jonka tehtävänä oli sovittaa apartheidajan rikoksia. Ahtisaari ja Tutu tunsivat toisensa ja tekivät yhteistyötä muun muassa maailman rauhan hyväksi.

Palaan vielä kuolema aiheeseen hieman. Tässä lehdessä on Yleisradion verkkosivulta poimittu, vähän vanhempi juttu vuodelta 2014, Miksi julkiksen kuolema koskettaa. Vanha totuushan on, että samalla kun suremme julkisuuden henkilön kuolemaa, suremme omien läheistemme kuolemaa ja käsittelemme omia surujamme ja murheitamme.

Lehden tullessa postiluukuistanne saatamme olla jo lähellä ensimmäistä adventtia. Siksi valitsin tähän lehteen virreksi adventtivrren numero 15, Tiellä ken vaeltaa. Joulukuussa on taas aika käydä laulamassa myös Adventtiversiä.

Seuraava lehti ilmestyy alkukevästä 2024 Siunattua joulun aikaa ja vuoden vaihdetta

SAARNA

Saarna pidetty Salpausselän kirkossa 15.10.2023 - Kappalainen Päivi Airas

Usko ja epäusko

Evankeliumi Joh. 9:24-38

”Minä uskon” - sanoi mies ja lankesi maahan Vapahtajan eteen. Hän oli ollut sokea syntymästään saakka, köyhä ja syntymävammansa takia tien laidassa kerjännyt - elämän polun syrjässä - vailla ammattia ja tulevaisuutta. Hänen elämänsä oli yhtäkkiä muuttunut, kun hän yllättäen tuli tekemisiin Jeesuksen kanssa. Jeesus oli hänet parantanut ja mies oli saanut näkökyvyn. Mutta päivä oli silloin sapatti. - Nyt kuullussa evankeliumikohdassa keskustelu on kiihtynyt, kuulusteleva ja sävy kovasydäminen. Oli haastateltu vanhempia, miestä itseään, naapureita ja silminnäkijöitä. Keskustelijoiden ongelma ei ollut se, minkälaista apua mies tarvitsi tai sai - ei, vaan heidän kysymyksensä oli myös ollut, kenen synnistä miestä rangaistiin, kun oli syntynyt sokeana. Todettiin, ettei myöskään parantaja voi olla Jumalan mies, koska ei noudata sapatติกäskyä. Kysymysten tulva piiritti miestä. - ”*Vain sen osaan sanoa, että ennen en nähnyt. Nyt näen*”. Ympäröivien ihmisten oli vaikea tyytyä oleelliseen. Siihenkin, ettei selitystä löytynyt.

Saarna alkaa

Kertomus vie meidät pohtimaan kaikkivaltiaan Jumalan salaisuutta ja kärsimyksen ongelmaa - sellaisen eteen, missä kysymyksemme ovat yhteisiä, ja missä erilaisuudestamme huolimatta olemme lähimpänä toisiamme. - Elämässä kaikki asiat tuntuvat vaihtavan paikkaansa ja tärkeysjärjestystään, jos meitä kohtaa vakava sairaus, tai kun elämä tai kuolema erottaa rakkaista ihmisistä. Kun kärsimys tai suru koskettaa henkilökohtaisesti, siinä viisaasta ja tietävästä ihmisestä tulee kyselevä, salaisuuden äärellä hiljainen.

Kysymys sairaudesta tai onnettomuudesta synnin seurauksena oli yleinen silloisessa ajattelutavassa. Mutta on se ajatusmalli tuttu meillekin. Miksi minua näin rangaistaan? Mitä pahaa olen tehnyt? - Aikalaisten ajatus tosin meni suoraviivaisesti vielä pidemmälle heidän ajatellessaan, että lasta rangaistaan hänen vanhempiensa tekemistä synneistä. *Jeesus oli vastannut, ettei sokeuden syynä ollut kenenkään synti - Ei miehen, eikä tämän vanhempien.* - Jeesus puhui ja opetti toisin, kuin muut opettajat. Kuolleet kirjaimet muuttuivat eläväksi sanaksi.

Pyhän aiheeksi on annettu ’usko ja epäusko’. Päivän aihetta luonnehditaan näin: Usko ja epäusko taistelevat myös jokaisen kristityn sydämessä, epäily kuuluu uskoon ja Jeesuksen seuraaja joutuu arvioimaan uskonsa perusteita.

Epäuskon siemeniä viskellään monelta taholta. Meidän sisimpäämme asetettuun järkeilyyn ja tiedon janoon liittyen, ihmiselle jää myös kaipaus - sillä sisimpäämme kuuluu kyky aistia pyhää ja yli ymmärryksen käyvää. Saarnaajan kirjassa tämä on ilmaistu näin: ”*Kaiken hän on tehnyt kauniisti, myös iankaikkisuuden hän on pannut heidän sydämeensä*”(Srn.3:11) - Järki, tieto, kaikki ajalliset lahjat, pohdiskelu, äly- ja järkiperäisyys, kaikki sellainen tietenkkin kuuluu Jumalan luomaan ihmisyyteen, samoin kuin pyhyiden, Pyhän kokemisen kaipaus, ja ihmettely myös.

Evankeliumissa voimme kuulla Vapahtajan äänen, hänen puheensa meille.

Sokeudesta armon valoon tullutta miestä Jeesus katsoi rakkaasti ja sanoi: *"Hän on tässä ja puhuu kanssasi"*. - Sanassaan Vapahtaja tänäänkin puhuu - niin että hän tavoittaisi tien sivussa istujat ja tiellä kulkijat, tulisi elämän voimaksi kysymyksiensä keskellä. Jeesus sanoo: *Te pääsette kyllä selville onko opetukseni lähtöisin Jumalasta, vai puhunko minä omiani.* (Joh.7:17)

Usko on lahja, jonka Jumalan Pyhä Henki synnyttää ihmisen sydämeen. Ihmisen puolelta usko on kuin avoin käsi, joka ottaa vastaan lahjan. Se on luottamista, turvautumista, rakkauden ja avun vastaanottamista. - Paavali kirjoittaa: *"Täällä ajassa me elämme uskon varassa, emme näkemisen, mutta mieleemme on turvallinen."*(2.Kor.5:7) Ja siinä uskossa Kristus itse on läsnä - Hän sanoo: *Minä olen valo ja olen tullut maailmaan siksi, ettei yksikään joka minuun uskoo, jäisi pimeyteen.*

Hän tahtoo avata silmämme, korvamme ja sydämemme sille todellisuudelle, jossa elämme, myös ettei mikään rakkaudettomuus tai itsekkyydsumentaisuus näkökykyämme ja pimittäisi elämäämme. - Toisinaan Jumalaa kuvataan sanomalla, että hän on kaiken lohdutuksen Jumala. Täällä ajassa hän toimii erityisesti meidän ihmisten kautta. Me tarvitsemme toistemme inhimillistä lämpöä, huolenpitoa, kuuntelemista ja sitä, että meidät otetaan todesta, vakavasti.

On ihmisiä, jotka kaikessa hiljaisuudessa pitävät huolta lähellään olevista. Eivät pidä siitä suurta ääntä, eivätkä kiitosta kysy. He vain tekevät sen, minkä heidän omatuntonsa vaatii ja sydän sanelee. Erästä sellaisesta kerrotaan näin: Mies oli menettänyt läheisensä, keskusteli papin kanssa hautajaisista. Hän kertoi hellittämättä rukoilleensa läheisensä sairauden aikana. Hän näytti rispaantunutta rukouskirjaa, josta sanoi saaneensa päivittäisen lohdutuksen - sen verran voimia, että oli jaksanut päivän kerrallaan eteenpäin. Mutta sitten hän lopuksi totesi: *"Niin, enhän minä mikään sen kummemmin uskovainen ole"*.

Pappi ajatteli, että kunpa kukaan ei olisi 'sen kummemmin uskovainen' - ja että kunpa minäkin olisin edes niin uskovainen, että osaisin rukoilla hellittämättä ja minunkin Raamattuni rispaantuisi jokapäiväisen lohdutuksen löytämiseksi. Ja kunpa meistä kaikista tulisi - hiljaisessa luottamisessa - hengellisyydessämme yhtä vaatimattomia, mutta rakkaudessa ja rukoilemisessa yhtä sitkeitä! (- totesi pappi)

Vielä Paavalin sanoin voisimme siis todeta - ettemme toimi itse, vaan Jumalan armo, joka on voimamme. (1.Kor.15:10) - Armon valossa Vapahtaja katsoo meitä rakkaasti.

KUUNTELIJAA VARTEN RADIOHARTAUDET

Tuula Paasivirta

Hartauksien historiasta

Aivan ensimmäinen radio-ohjelma Yleisradiosta lähetettiin 9.9.1926. Ensimmäinen jumalanpalvelus lähetettiin suorana heti seuraavana päivänä 10.9.1926. Ensimmäinen radiohartaus lähetettiin vasta maanantaina 7.3.1932 eli runsaat 90 vuotta sitten. Nämä hartaudet ovat jatkuneet lähes katkeamattomina näihin päiviin saakka. Muun muassa sota-aika aiheutti poikkeuksia myös hartauslähetyksiin.

Radiokanavia oli alussa vain yksi. Rinnakkaisohjelma oli 1960-luvun alusta lähtien Yleisradion toinen suomenkielinen radiokanava, joka lähetti yleisohjelmakanavaan verrattuna kevyempää ja

viihteellisempää ohjelmaa. Kolmen vuoden kuluttua vuonna 2026 Yleisradio ja sen ohjelmatuotanto täyttää 100 vuotta.

Nykyään on Yleisradiolla lukuisia kanavia ja lisäksi maassamme on lukuisia kaupallisia radioyhtiöitä. Hartausohjelmistaan, muu kuin Yle, tunnetuin lienee kristillinen Radio Dei.

Ensimmäinen hartaus eetteriin 1932

7. maaliskuuta 2022 tuli kuluneeksi 90 vuotta siitä, kun Yleisradio lähetti ensimmäisen radiohartauden. Tuo radiohartaus lähetettiin 7.3.1932 suorana lähetyksenä Helsingin Vanhasta kirkosta ja tuossa hartaudessa puhui piispa Jaakko Gummerus. Alkuaikoina hartaudet tulivat suorina Helsingin Vanhasta kirkosta ja kuulijoita paikan päällä oli 80-100 henkilöä.

Rauhan tervehdys -lehdessä keväällä 2022 Radiohartauksen merkitystä kuvasi sen hetkinen Kirkkohallituksen hartausohjelmien tuottaja-toimittaja Pyry Paananen seuraavasti.: -Radiohartaus on ollut jo 90 vuoden ajan keskeinen lohdun ja toivon tuoja erilaisissa tilanteissa. Monille kuulijoille se on tärkeä päivittäinen rutiini, aamuin illoin, joka tarjoaa evästä jokaiseen päivään ja toisaalta rauhoittaa illalla kohti yön lepoa.

Ensimmäinen nainen hartauspuhujana

1938 ensimmäinen nainen piti radiohartauden. Tosiasiassa nainen puhujana yleistyi varsin myöhään. Vielä tässä vaiheessa oli harvinaista, että nainen pääsi puhumaan radiohartauteen. Saavu Kirkkopostin toimituksessa ei ole tiedossa kyseisen naisen henkilöllisyys.

Kuuntelijaluvut

– Radiossa on kuunneltavissa viikoittain 12 hartautta, ilta- ja aamuhartaudet, kertoo hartauksien nykyinen tuottaja-toimittaja Kristiina Hyppölä Kirkkohallituksesta.

Kuuntelijaluvut ovat viime aikoina laskeneet. Siihen on vaikuttanut radiohartauksien ohjelmapaikka eli lähetyksajankohta aamussa ja illassa. Radiohartauksia kuuntelee nykyään useita kymmeniä tuhansia ihmisiä vähemmän kuin ennen lähetyksajankohdan muutoksia.

Ennen vanhaan hartaudet pikausittin aamuisin ja iltaisin. Ja kuuntelijaa ajatellen lähetyksien kuunteluajat olivat kuuntelijaystävällisempiä. Esimerkiksi toinen aamun hartaus eli uusinta tuli kello 7.50, mutta viime vuosina hartauksien uusinnat on jätetty pois kokonaan. Tällä hetkellä aamuhartaus tulee klo 6.50 ja iltahartaus klo 18.50. Ja niitä ei nykyisin uusita ollenkaan.

Vielä vuonna 2015 lähetettiin aikaisin heti klo 6 jälkeen ensi lähetyks ja klo 7.50 tuli uusintalähetyks. Vuonna 2015 molemmilla aamuhartauksilla oli yhteensä 188 000 kuulijaa ja iltahartauksilla 70 000 kuulijaa. Nykyään luvut ovat: aamuhartaus 70 000 ja iltahartaus 60 000 sekä Yle Areenassa muutama tuhat kuuntelijaa. Hartaudet ovat Yle Areenan kuunnelluimpien ohjelmien joukossa.

Hartauspuhujat

Viikon 12 hartaudesta kymmenessä puhujat ovat Evankelis-luterilaisen seurakunnan jäseniä: työntekijöitä ja maallikoita. Ymmärtääkseni maalikkojen osuus hartauspuhujina on lisääntynyt.

Edellä mainituista 12 hartauksista siis kahdella ohjelmapaikalla viikossa , eli tiistai-iltaisin ja lauantai-aamuisin, radiohartauksia pitävät: Adventtikirkon, Baptistikirkon, Helluntaiseurakunnan,

Vapaakirkon, Metodistikirkon, Pelastusarmeijan, Ortodoksisen kirkon, Katolisen kirkon, Suomen tunnustuksellisen luterilaisen kirkon ja Suomen evankelisluterilaisen seurakuntaliiton puhujat. Näiden uskonyhteisöjen puhujat valitsee kukin kirkko- tai seurakunta itsenäisesti.

Hartauspuhujille järjestetään kahden päivän koulutus, mutta hyvät puhujat voi ilmiantaa tuottaja Kristiina Hyppölälle. Puhujien toivotaan tulevan eri puolilta maata ja olevan taustaltaan erilaisia. Hyppölä pitää tärkeänä, että muun muassa eri herätysliikkeistä tulee hartauspuhujia.

Hartaudet mukana arjessa ja pyhässä

Suomen Yleisradion radiohartaudet ovat aina olleet kiinni suomalaisten arjessa ja pyhässä. Hartaudet ovat myös tuoneet lohtua vaikeina aikoina ja pyrkineet avaamaan toivon näköaloja. Jokainen radiohartaus tavoittaa yhä useita kymmeniä tuhansia kuulijoita Yle Radio 1 -kanavan ja Yle Areenan kautta. Hartaudet ovat kuunneltavissa kaksi kuukautta ensi lähetyksen jälkeen Yle Areenassa. Tämä rajausta johtuu musiikin tekijänoikeuksista. Puheohjelmia Yle Areenasta löytyy pidemmältä ajalta. Tästä yhtenä esimerkkinä on Tuula Paasivirran eli minun haastatteluni Ajantasa -ohjelmassa vuodelta 2013. Sen voit edelleen käydä kuuntelemaan Yle Areenassa.

Aiheet ja teemat

Nykyään lähetään enemmän teemallisia hartauksia kuin ennen. Hartauspäivissä on tiettyjä aiheita. Suositut ovat keskiviikko aamun elämäkertaa hartaudet. Tiistaina on muun muassa tiedehartauksia. Torstaina on yhteiskunnallisia hartauksia ja perjantai-illassa hartaat sävelet ja musiikkihartaus yhdistetään. Toki kaikille puhujille ei anneta teemaa.

Radio on ketterä media, jossa voidaan reagoida nopeasti tapahtumiin. Tästä on tuore esimerkki on presidentti Martti Ahtisaaren kuolema 16.10.2023. Uutinen kuolemasta tuli aamulla yleiseen tietoon ja piispa Teemu Laajasalo piti samana iltana suoran iltahartauden Ahtisaaren muistolle.

Keille hartaudet tehdään

– Hartauden on oltava tunnistettavasti hartausohjelma, mutta sen pitää silti avautua mahdollisimman monenlaiselle kuuntelijalle. Sitä ei tehdä pelkästään seurakunta-aktiiveille, vaan myös hänelle, joka kuuntelee sitä autoradiossa matkalla työpaikalleen tai väsyneelle kotiäidille tai isälle, joka avaa radion keskellä perheen aamusirkusta tai hieman ennen sirkuksen alkua, toteaa Kirkkohallituksen hartausohjelmien ohjelmapäällikkö Kimmo Saares.

Kirkkohallituksen viestintäosaston radio-ohjelmien tuottaja-toimittaja Kristiina Hyppölä suosittaa, että hartautta suunnitellessaan puhuja miettii kuulijan, jolle hän erityisesti puhuu.

– Koko maailma on Jumalan maailma tällöin hyvin monet asiat palvelevat hengellisyyttä ja hartaudessa on aina virsi tai hengellinen laulu. – vahvistaa Hyppölä - Mikään ei ole Jumalalle vierasta. Hyppölä vielä painottaa, että hartaudet tehdään laajalle yleisölle ei vain kirkon sisäpiirille.

Saavutettavuus

Kirkkohallituksen saavutettavuus asiantuntija Katri Suhonen on tehnyt ohjeita taustatietoineen saavutettavuudesta hartauksissa.

Hän sanoo: – Lähtökohtaisesti Kirkon kaiken toiminnan tulee olla saavutettavaa.

- Saavutettava kirkko toteutuu, kun kirkkoa kehitetään yhdessä vammaisten ihmisten kanssa. ”Ei mitään meistä, ilman meitä”.
- On jokseenkin varmaa, että jokaista radio-hartautta on kuuntelemassa vammaisen henkilö, mainitsee Suhonen.
- Siksi saavutettavuus ja selkeä viestintä pitää olla hartauksissa sisäänrakennettuina. Radio-hartaus on itsessään saavutettava olemukseltaan. Se mahdollistuu monelle ilman fyysisiä esteitä, vahvistaa Suhonen
- Hartaudessa ihminen otetaan äänellä mukaan, sanoo Hyppölä. Siten näkövammaisen pääsee samalla tavalla osallistumaan hartauteen kuin muut kuulijat, koska muillakaan kuulijoilla ei ole kuvaa nähtävissä. -Kuvailevuus on radion vahvuus, pohtii Hyppölä. Hän ottaa esimerkin pyhiinvaellushartauksista, joissa paikkoja kuvailtiin kuulijoille. Kaikki kuulijat olivat kuulon varassa mukana näillä pyhiinvaelluksilla.

Hartauspuhujana

Nyt syksyllä sain pitää kuuden iltahartauden sarjan. Se oli haastavaa ja kiinnostavaa samaan aikaan. Edellisestä hartausjaksostani on lähes 20 vuotta. Koen kehittyneeni puhujana ja maailma on hyvin erilainen nykyään kuin silloin. Nykyään joutuu harkitsemaan sanomisiaan tarkemmin eli pohtimaan sanojen merkitystä eri ihmisryhmille.

Hartauksien tulee olla pituudeltaan 7-8 minuuttia. Musiikkivalinnat ovat pääasiassa virsiä. Ne nauhoitetaan etukäteen ja minäkin olin Pasilassa nauhoittamassa kaksi hartautta kerrallaan. Se on mielenkiintoista, jokainen äänitarkkailija on hyvin omanlainen työotteessaan. Äänitarkkailija on tärkeä yhteistyökumppani hartauksia tehtäessä.

Palaute

– Hartauksista tuli palautetta koronavuosina enemmän kuin nykyään, vahvistaa Hyppölä ja jatkaa, -positiivinen palaute tulee yleensä hartauksien pitäjille itselleen ja kielteisempi kritiikki ja palaute tulee sekä Yleisradioon että Kirkkohallitukseen.

Palvelua

Palvella ihmisiä on radiohartauksien tarkoitus. Jokainen ihminen on osa suurta kuulijoiden joukkoa. Radioseurakunta on suuri seurakunta, päättää tuottaja Kristiina Hyppölä yhteisen keskusteluhetkemme.

MITÄ ON ANTEEKSIANTAMINEN?

Anteeksiantaminen vapauttaa toisen, mutta ei välttämättä paranna minua.

Kirjoittanut teologian tohtori Kari Kuula. Ilmestynyt Sana -lehden numerossa 16/2023, 31.8.2023.

Jos toinen tekee väärin sinua kohtaan ja sitten katuu, sinun kuuluu antaa anteeksi, opetti Jeesus. Eikä anteeksiantamisella ole mitään rajaa. Vaikka toinen seitsemästi päivässä rikkoisi ja sitten katuisi, anna hänelle anteeksi (Luuk. 17:3-4).

Näin Jeesus puhui anteeksiantamisesta. Siinä oli vain jäävuoren huippu suuresta, usein prosessinkaltaisesta asiasta.

Anteeksiantaminen edellyttää pahan teon käymistä läpi. Toinen tunnustaa tekonsa ja ottaa siitä vastuun. Hän myöntää sen olleen väärin. Hän ilmaisee katumusta ja lupaa: en tahdo tehdä sitä enää.

Anteeksipyytjä voi selittää tekoaan lieventävillä asianhaaroilla. Niillä ei kuitenkaan saa vähätellä teon vakavuutta. Vaikka hänellä olisi ollut maailman huonoin päivä takana, hän on silti satuttanut toista kipeästi.

Kipu jää minuun

Onko pakko antaa anteeksi? Entä jos minua on satutettu niin kipeästi, etten voi?

Kuvitellaan, että minua on lapsena kohdeltu äärimmäisen huonosti. Lähdin kotoa heti, kun saatoin. Päätin, etten enää koskaan tapaa sydämettämiä vanhempiani. Aikuisena ehkä ymmärrän, että heillä oli omat traumansa, mutta silti olen heille vihainen.

Sitten tapahtuu ihme. Isäni tulee katumapäälle, ottaa yhteyttä ja pyytää vuolaasti kaikkea anteeksi. Asiasta puhutaan, mutta kivisydämeni ei avaudu. Niin paljon meni pilalle lapsuuteni takia. Täytyykö minun silti antaa anteeksi? Mitä Jeesus oikein tarkoitti?

Tässä kohdassa on tärkeää tietää, mitä anteeksiantaminen tarkoittaa ja mitä se ei tarkoita.

Anteeksiantaminen on irti päästämistä. Päästän minua loukanneen vapaaksi. En haudo kosta enkä toivo hänelle syöpää. Sanon, että mene rauhassa, jos voit. Toinen joutuu silti sovittamaan tekonsa, jos se on mahdollista. Menee vaikka vankilaan tai korvaa vahingot. Anteeksisaaminen ei vapauta vastuusta.

Satutettua anteeksiantaminen ei välttämättä paranna. Kipu jää silti minuun. Voin jäädä haavoitetuksi ja vihaiseksi. Annan isälleni anteeksi, mutta en halua olla tekemisissä hänen kanssaan. Hyvästi. Joskus itsensä suojele vaatii välimatkan ottamista.

Irtipäästäminen vapauttaa

Kreikan kielen anteeksiantamista tarkoittava sana afleemi tarkoittaa myös irti päästämistä. Samalla sanalla viitataan siihen, miten Jeesuksen oppilaat jättivät kaiken lähtiessään seuraamaan Mestaria (Mark. 10:28) Samaa tapahtuu anteeksiannettaessa. Toinen päästetään menemään, kipeä asia jätetään pois.

Antaessani anteeksi vapautan myös itseni. Tiedän, että minua satutettiin tai jäin vaille sitä mitä olisin tarvinnut. Nyt päästän siitä irti. Kokemani paha on edelleen olemassa, mutta en kiinnitä siihen huomiota. Se ei enää syö voimiani ja estä elämäni. Käänän katseen menneestä nykyiseen ja tulevaan.

Helppo sanoa, mutta irti päästämisen prosessi on pitkä. Joskus se kestää koko elämän. Ehkä tästä syystä Jeesus esitti oudon tilanteen: joku tekee sinulle pahaä yhä uudestaan. Ehkä hän viittasi tällä anteeksiantamisen pitkään prosessiin.

Itselle annetaan anteeksi samalla tavalla. Suostutaan siihen, että näin minulle tapahtui. Näitä valintoja minä tein. Jätän ne nyt armollisesti taakse. En syyttele itseäni. En jossittele: voi kunpa en

olisi tehnyt niin. Hyväksyn minua kohdanneet asiat. En niitä toivonut, mutta niidenkin kanssa voi elää. Elämässäni on paljon muutakin.

MIKSI JULKKIKSEN KUOLEMA KOSKETTAA?

"Sympaattisen kuolema liikuttaa enemmän"

Jutun valikoiden koostanut Tuula Paasivirta alkuperäinen kirjoittaja Heidi Sullström

Tämä juttu julkaistu ensi kerran Ylen verkkosivulla 12.8.2014

Uutinen näyttelijä Robin Williamsin (21.7. 1951 – 11.8. 2014) kuolemasta liikuttaa: sosiaalisessa mediassa muistellaan Williamsin rooleja ja surraan hänen kuolemaansa. Yksi syy siihen, että Williamsia on surtu sosiaalisessa mediassa niin näyttävästi on se, että hänet muistetaan koskettavista rooleista, kuten Kuolleiden runoilijoiden seuran karismaattisena opettajana.

Läheisen sairastuminen tai kuolema järkyttää ja surettaa. Miksi suremme myös ihmisiä, joita emme ole koskaan tavanneet? Tuntematon ihminen, kuten julkisuuden henkilö, voi tuntua läheiseltä. Kyse on samaistumisesta, sanoo psykologi ja Psykologiliiton puheenjohtaja Tuomo Tikkanen.

– Meitä koskettavat asiat, joihin jostain syystä koetaan yhteisyyttä tai samaistutaan. Jos jotain tapahtuu Suomessa tai Euroopassa, reaktiot ovat paljon voimakkaampia kuin jos jossain kaukana tapahtuu jotain.

– Traagisetkin asiat voivat olla koskettamatta, jos niihin ei samaistuta. Se voi tuntua julmalta, mutta toisaalta se on perusinhimillistä. Julkkikset "tunnetaan" mediasta: uutisista, haastatteluista, televisiosta ja elokuvista.– Julkkikset ovat valtavan identifikaation kohteita. Esimerkiksi kuninkaallisista rakennetaan mediassa hahmoja, joiden elämää seurataan joko sympatia- tai tirkistelymielessä ja he muuttuvat ikään kuin puolitutuksi. Siitä seuraa se, että heitä kohtaavat tragediat järkyttävät, Tikkanen selittää.

Sympaattisen kuolema koskettaa enemmän

Mitä enemmän julkkikseen samaistutaan positiivisessa mielessä, sitä enemmän kuolema koskettaa.

Maanantaina 11.8.2014 kuollut amerikkalaisnäyttelijä Robin Williams, jonka poismenoa jo Yhdysvaltain presidenttikin on ehtinyt surra julkisesti, oli julkisuuskuvaltaan Tuomo Tikkanen mukaan hyvin sympaattinen.

Yksi syy siihen on se, että Williams muistetaan koskettavista rooleista, kuten Kuolleiden runoilijoiden seura -elokuvan karismaattisena, oppilaitaan puolustavana opettajana.

– Hän on näytellyt äärimmäisen humanistisia, inhimillisiä, hivenen koomisia, ehkä pateettisiakin rooleja, hyviä ihmisiä. Sitä kautta on syntynyt vaikutelma, että hän näyttelee hyvin ja uskottavasti, ja hän on saanut hyvää julkisuutta.– Kun näyttelee sympaattisia rooleja, tulee tunne, että hän on sympaattinen ihminen, että hän olisi ansainnut elää, Tikkanen pohtii.

Turvallinen tapa käsitellä omia tunteita

Suru ja järkytys julkkiksenkin kuolemasta on psykologin mukaan luonnollista, vaikka se yleensä hälvenee nopeammin kuin suru läheisen kuolemasta.– Ihmisen kuuluu kokea surun ja järkytyksen tunteita, kun joku, joka kuuluu jollain tavalla omaan elinpiiriin, kuolee tai sairastuu.

Tavallisesti suhde julkkikseen on etäinen ja realistinen, jolloin tieto esimerkiksi Williamsin pitkäaikaisesta masennuksesta ja päihdeongelmista voi auttaa hyväksymään hänen kuolemansa ja järkytys hälvenee.

Uutinen julkkiksen kuolemasta koskettaa myös siksi, että se herättää oman haavoittuvuuden tunteen. Julkkiksen sureminen onkin turvallinen tapa käsitellä omia tunteita.

– Ei surra pelkästään sitä, että jollekin toiselle on käynyt näin, vaan se tuo tietoisuuden siitä, miten hauras ihmiselämä on. Emme muista sitä joka päivä, mutta aina kun se kohdataan, se meitä hivenerä shokeeraa, Tikkanen sanoo.

VIRREN TARINA

VIRSI 15 Tiellä ken vaeltaa

Sekä palmusunnuntain että 1. adventtisunnuntain evankeliumitekstit kertovat Jeesuksen ratsastuksesta Jerusalemiin. Siihen viittaa palmusunnuntain nimikin: ihmiset heittivät palmunoksia hänen kulkutielleen. "Maahan on laskettu vaatteita, lehtiä, oksia", sanotaan tässä virressä. Usean muun adventtinvirren tavoin se on ajankohtainen myös palmusunnuntaina.

Virren kirjoittaja Juhani Forsberg (1939-) jäi vuonna 2002 eläkkeelle kirkkohallituksen ulkoasiain osaston teologisten asiain sihteerin virasta ja oli sen jälkeen pari vuotta teologisena asiantuntijana Wittenbergin Luther-keskuksessa Saksassa. Nuorena pappina 60-luvulla Forsberg oli mukana uuden hengellisen nuorisomusiikin alkaessa vallata alaa Suomessa. Hän toimitti kaksi ensimmäistä vihkoa Nuoren seurakunnan veisuja (1967-68). Niihin sisältyi myös hänen sanoittamiaan ja suomentamiaan tekstejä, myös Tiellä ken vaeltaa, joka esitettiin ensi kerran Helsingin seurakuntien adventtitapahtumassa 1967. – Näistä uusista nuortenlauluista kasvoi ennen pitkää Nuoren seurakunnan veisukirja, josta on vuosien mittaan julkaistu useita uudistettuja laitoksia.

Jeesuksesta Forsberg käyttää laulussaan nimitystä muurarirabbi. Jeesushan oli nuorena oppinut isänsä Joosefin ammatin: Nasaretissa häntä sanottiin rakennusmiehen pojaksi ja rakennusmieheksi (Matt. 13:55, Mark. 6:3). Monesti tämän selitetään tarkoittavan puuseppää. Forsbergin mielestä rakennusmies ei ole puuseppä maassa, jossa talot on tehty ja tehdään kivistä.

Juhani Forsberg sepitti tämän laulun sävelmään, jota hän luuli israelilaiseksi kansanlauluksi. Sen mukainen merkintä tuli vielä virsikirjaankin. Sittemmin selvisi, että laulun Erev shel shoshanim (Ruusujen ilta) on säveltänyt israelilainen Josef Hadar (1926-2006), monen muunkin suosittu laulun tekijä. Hadar on ansioitunut kuoronjohtajana ja kuoronjohtajien kouluttajana. Tietävästi hän ei ole pahastunut laulusävelmänsä päätymisestä suomalaisen virsikirjaan.

Tauno Väinölä: Virsikirjamme virret

VIRSI 15

Adventtivirsi Tiellä ken vaeltaa sanat

1.

Tiellä ken vaeltaa,
ken aasilla ratsastaa?
Maahan on laskettu vaatteita,
lehtiä, oksia.

Muurari-rabbi nyt
on matkalle lähtenyt,
noussut on satulaan ratsunsa,
kuitenkin kuningas.

2.

Kruunua, valtikkaa
et lainkaan sä nähdä saa.
Mahtavat ovat muualla,
suurissa saleissa.

Ihmisen Pojan tie
nyt kaupunkiin suureen vie.
Suosio satojen ihmisten
vaihtuu jo syytökseen.

3.

Nöyryys ja hiljaisuus
on valtasi salaisuus.
Voimalla, väkivallalla
et tahdo hallita.

Uskomme vahvista,
luo tiellemme valoa,
johdata elämään rikkaaseen,
rauhaan ja hyvyyteen.

4.

Jeesus, sä Herramme,
sua seurata tahdomme.
Kanssamme kulje eteenpäin,
yhdessä, yksittäin.

Hoosianna, hoosianna,
hoosianna, hoosianna!
Saavu jo, kuningas, luoksemme
täyttämään toivomme.

JUMALAN JOHDATUS ON KANTANUT

Todistajien ketju - diakoni Tuija Kyrölä

Kirjoittanut Terhi Roivainen. Ilmestynyt Sana -lehdessä numero 16/2023, 31.8.2023

Tuija Kyrölään lapsuuteen ja nuoruuteen kuului turvallinen perhe, pyhäkoulu naapurissa sekä muun muassa rippileirin käyminen. Rippileirillä uskonasiat tulivat läheisiksi. Heiveröinen usko ei kuitenkaan kestänyt kuin hetken, kun siihen ei saanut vahvistusta ja tukea.

Opiskellessaan Turussa laboratoriohoitajaksi nuori nainen alkoi seurustella tulevan miehensä kanssa. Miehen kaikki sisarukset ja äiti olivat uskovia. Tutustuminen heihin arvelutti Kyrölää alkuun omien aiempien ikävien kokemustensa vuoksi.

– Sanoin miehelleni, ettei hänen läheistensä usko haittaa, jos minua ei yritetä käännättää. Sisarusten usko tuli esille hienovaraisesti ja sellaisena teki vaikutuksen, Kyrölä sanoo.

Tuija lähti miehensä kanssa Saksaan töihin 1990 -luvun puolivälissä. Siellä vieraalla maalla he alkoivat samaan aikaan kiinnostua uskonasioista.

– Aloimme iltaisin lukea säännöllisesti Raamattua ja puhua siitä.

Saksassa Tuija Kyrölään puoliso sairastui vakavasti ja joutui sairaalaan leikkaukseen. Samaan aikaan lähisukulainen tuli aiemmin sovitun suunnitelman mukaan vierailemaan. Sairaalassa Münchenissa he rukoilivat kolmisin, ja pariskunta sai yhdessä alkaa seurata Jeesusta.

– Seuraavana aamuna kävellessäni töihin minua hymyilytti erikoisesti. Tuntui, että painava taakka oli otettu rinnastani pois. Koin siitä vähän syyllisyyttä, kun mieheni oli juuri jokin aika sitten saanut diagnoosin vakavasti sairaudesta. Kun vanhempani soittivat illalla Suomesta, isäni huomasi, että jotain oli tapahtunut. Nyt on iloinen ääni puhelimessa! Kyrölä kertoo.

Mies parani sairaudesta kokonaan hoitojen ja rukouksen tukemana. Suomeen palattuaan pariskunta asettui Varsinais-Suomeen.

– Ensimmäisen lapsemme kanssa kävin seurakunnan äiti-lapsi -piirissä, jonka vetäjänä toimi diakoni. Mietin, että juuri sellaisesta työstä minäkin pitäisin. Mutta tiesin myös, että koulutus olisi hankala järjestää.

Usean vuoden kuluttua, odottaessaan perheen neljättä lasta, Tuija sai diakonian opiskelupaikan. Hän valmistui muutaman vuoden päästä.

– Diakonin työssä yhdistyy käytännön auttaminen ja evankeliumin esillä pitäminen. Jos asiakas haluaa, voimme rukoilla yhdessä. Lähetyssihteerin työ on myös tärkeä osa työnkuvaani. Koen kulkevani Jumalan johdatuksessa.

Todistajien ketju -juttusarja on ilmestynyt Sana -lehdessä keskeytyksettä jo vuodesta 1945.

SAAN ANTEEKSI – ANNAN ANTEEKSI

Hartaus pidetty syksyllä 2023

Tuula Paasivirta

Anteeksiantaminen, anteeksipyyttäminen sekä anteeksisaaminen ovat vaikeita asioita. Niiden opetteluun menee helposti ihmiselämä eikä sekään aina riitä. Samat kuviot toistuvat ja toistuvat meidän ihmisten arjessa. Ehkä ihmiset vaihtuvat, mutta tärkeä asia anteeksi antaminen ja saaminen ovat osa ihmisyyttä.

Vain Jumala voi antaa täydellisesti anteeksi. Me voimme harjoitella sitä koko elämämme. Pienin askelin.

Anteeksiantaminen ja anteeksipyyttäminen eivät useinkaan käy meiltä ihmisiltä kuin napista painaen. Ne voivat viedä vuosia. Nyt syksyllä jumalanpalvelusten liturginen väri on pitkään vihreä. Se on kasvun, toivon ja elämän väri. Se antaa toivoa myös tähän vaikeaan asiaan, anteeksiantamiseen.

Luterilaisen kirkkomme keskeisin sanoma liittyy anteeksiantoon ja Jeesuksen sovitustyöhön pääsiäisenä. Meille ihmisille se tuo arkiseen elämään uudelleen aloittamisen oikeuden ja mahdollisuuden. Joka päivä voi aloittaa ikään kuin alusta ja pyytää anteeksi Jumalalta, toisilta ihmisiltä ja voi antaa anteeksi myös itselle. Se on tärkeä osa ihmisyyttä, että antaa itselle anteeksi, armahtaa itseä. Jeesus sanoi, ettei anteeksi anneta vain 7 kertaa vaan 7x7 eli todella paljon.

Paljon rikkoneet saavat paljon anteeksi. Isä meidän rukouksen eräs vaikeimpia rukouksia on juuri anteeksiannon pyyntö Jumalalta ja anteeksianto niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet. Tai anteeksianto hänelle, joka on rikkonut minua vastaan ja rikkoo koko ajan minua vastaan. Silloin se on vaikeata ja joutuu ehkä ottamaan etäisyyttä tuohon lähimmäiseen. Joskus se onkin viisainta. Se on myös itsensä suojelua.

Jumala armahtaa kyllä, onneksi ja se on meidän käyntikorttimme taivaaseen, iankaikkiseen elämään. Suhdetta lähimmäiseen ja itseeni saan olla opettelemassa päivittäin, koska saman Taivaan Isän lapsiahan me kaikki täällä maailmassa olemme.

JOULUSAARNA

Tuula Paasivirta

Pidetty Paavalinkirkossa, Helsingissä eräänä jouluyönä

Joulusaarnan evankeliumi tekstinä on Luukas 2 : 1-14

Siihen aikaan antoi keisari Augustus käskyn, että koko valtakunnassa oli toimitettava verollepano. Tämä verollepano oli ensimmäinen ja tapahtui Quiriniuksen ollessa Syyrian käskynhaltijana. Kaikki menivät kirjoittautumaan veroluetteloon, kukin omaan kaupunkiinsa.

Niin myös Joosef lähti Galileasta, Nasaretin kaupungista, ja meni verollepanoa varten Juudeaan, Daavidin kaupunkiin Betlehemiin, sillä hän kuului Daavidin sukuun. Hän lähti sinne yhdessä kihlattunsa Marian kanssa, joka odotti lasta. Heidän siellä ollessaan tuli Marian synnyttämisen aika,

ja hän synnytti pojan, esikoisensa. Hän kapaloi lapsen ja pani hänet seimeen, koska heille ei ollut tilaa majapaikassa.

Sillä seudulla oli paimenia yöllä ulkona vartioimassa laumaansa. Yhtäkkiä heidän edessään seiso Herran enkeli ja Herran kirkkaus ympäröi heidät. Pelko valtasi paimenet, mutta enkeli sanoi heille: ”Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra. Tämä on merkinä teille: te löydätte lapsen, joka makaa kapaloituna seimessä.” Ja samalla hetkellä oli enkelin ympärillä suuri taivaallinen sotajoukko, joka ylisti Jumalaa sanoen:

Jumalan on kunnia korkeuksissa,
maan päällä rauha
ihmisillä, joita hän rakastaa.

Varsinainen saarna alkaa:

Tämä on se yö, jona kristityt kaikkialla maailmassa kokoontuvat kuuntelemaan, mitä tapahtui kerran Betlehemissä. Näin alkoi äsken kuulemamme profetia Jeesusesta. (Jesajan kirjan luku 9).

Tänäkin jouluna juhinnan kohteena on ihmiseksi syntynyt Vapahtaja. Vapahtajan, Jumalan ihmiseksi tulon syntymän muistaminen ja todeksi eläminen on tämänkin aaton juhinnan kohde ja samalla koko joulun keskus. Tarkkaan ottaen aatto on vielä valmistautumista jouluyön kohokohtaan, jolloin meille sanotaan: Nyt Jumalan aiemmin antamat ennustukset ovat toteutuneet. Messias on syntynyt maailmaan. Jo nyt aattona saamme juhlia Vapahtajaa täydesti.

Jeesus Kristus Vapahtajamme, syntyi ihmiseksi tavalliseen juutalaiseen perheeseen, joka oli saanut tehtävän Jumalalta. Jumala oli valinnut Marian tähän osaan, samoin kuin Joosefin Jeesuksen maalliseksi isäksi.

Heidän perheensä kautta Jumala tahtoi tulla ihmiseksi. Jeesus syntyi tavalliseen perheen, jotta Jeesus saattoi ottaa ihmisen osan ja muodon.

Jumala oli valinnut tämän muodon sovittaakseen meidän rikkomuksemme ja sanoakseen meille kaikille, Sinulle ja minulle – minä tahdon olla yhteydessä Sinun kanssasi – haluan takaisin sen yhteyden, joka meni rikki ihmisen ja Jumalan välillä paratiisissa.

Oletko Sinä pohtinut koskaan sitä miksi Jumala tuli ihmiseksi näin vaatimattomissa oloissa, syntyen tallissa, vanhempien ollessa matkalla verolle pantaviksi kotikaupungistaan Galilean Nasaretista, Daavidin suvun asuinsijoille noin 100 km päähän Betlehemiin. Jumalalla olisi ollut valta antaa Jeesuksen syntyä ruhtinaaksi, kuninkaaksi tai miksi muuksi henkilöksi tahansa.

Hebrealaiskirjeen 2. jae pyrkii antamaan yhden vastauksen pohdintaamme. Se kuuluu seuraavasti: ”Sen tähden piti Hänen tuleman kaikessa veljiensä kaltaiseksi, että Hänestä tulisi laupias ja uskollinen ylimmäinen pappi tehtävässään Jumalan edessä, sovittaakseen maailman synnit.”

Jumala halusi Jeesuksen tulevan meidän ihmisten kaltaiseksi, jotta Hän Kristus voisi meitä auttaa ja jotta meidän olisi helpompi uskoa todeksi se, että Jeesus Kristus on tullut maailmaan meidän kaikkien ihmisten Vapahtajaksi.

Jo VT:n Profeetta Jesaja ennusti, että tuleva messias olisi kärsimyksen ja sairauden tuttava. Ei niinkään pitosalien ja ruhtinaiden tuttava. Jeesus eli ihmisen osan, jotta Hän pystyy myös meitä vajavaisia ymmärtämään ja juuri meidän tuskamme ja ahdistuksemme kantamaan ristillä ja sovittamaan maailman kärsimyksen.

Tänään on oikeastaan mieltä lämmittävää sekin, että sanoma maailmanhistorian käänteen tekevästä henkilöstä kerrottiin ensin yksinkertaisille ja halveksituille paimenille, eikä esim. ylipapeille tai kirjanoppineille. Enkeli ilmestyi paimenille, ei kirjanoppineille. Jumala valitsee usein toisin kuin me ihmiset tekisimme.

Paimenet vartioivat laumaansa noin 12 km päässä Betlehemistä ja sieltä he saattoivat kulkea jalan tervehtimään häntä, jonka syntymästä heille ilmoitettiin. Jeesuksen seimellä he olivat elämänsä kummallisemman ilmestyksen äärellä. Tämän saman seimen äärelle me saamme pysähtyä ja hiljentyä tänä jouluna vastaanottamaan Vapahtajaa.

Tänään on juhla, saamme hetken olla yhdessä pyhän äärellä. Saamme hetkeksi unohtaa arjen huolet, kuten tutussa joululaulussa meitä kehoitetaan tekemään.

Saamme kätkeä joulun ihmeen sisimpäämme ja tutkiskella mielessämme, kuten Maria jouluevankeliumin mukaan kätki hiljaa sydämeensä ne sanat, jotka hän oli kuullut Jeesus lapsesta. Maria oli nöyrä Jumalan palvelija, hän otti vastaan tehtävän, joka hänelle oli tässä maailmassa annettu.

TULKOON JOULU ILOKSI

Elma Koskinen

Monenlaista joulua muistoissa mulla
joka joulu ei ole tuoksunut piparit ja pulla.
On myös moni jouluiloa tuonut
ja joulurauhan sydämeen luonut.

Joka vuosi tulee joulu meille kaikille
niin rikkaille kuin köyhille
eikä me tarvita euroja tuhansia
voimme muutenkin olla iloisia
joulun suuresta sanomasta
ja meidän yhdessäolosta.

Vaikka ulkona on kylmää ja pimeää
niin joulu mieleemme lämmittää
tulloon joulu kaikkien iloksi
ja uusi vuosi onneksi.

Kirjoittanut Elma Koskinen

Elma on 95v teräsmummu, joka tykkää olla kesäisin mökillä ja vielä teki puusavottaa menneenä kesänä. Hän asuu yksin kotona ja siellä arkisia asioita touhuaa kutomisen lomassa.

LOPPUSANAT

Lehden tämän numeron loppu. Ja seuraava lehti ilmestyy kevättalvella 2024. Muistathan , mikäli se on sinulle mahdollista, käydä Kirkkohallituksen verkkosivulla kuuntelemassa Tuomo Burmanin Podcasteja. Lehden tekijät toivottavat kaikille hyvää adventin aikaa, siunattua joulua ja uutta vuotta 2024. Äänilehden lukija on Hannele Töllikkö.